

"Nosaltres tendim a ser tossuts"

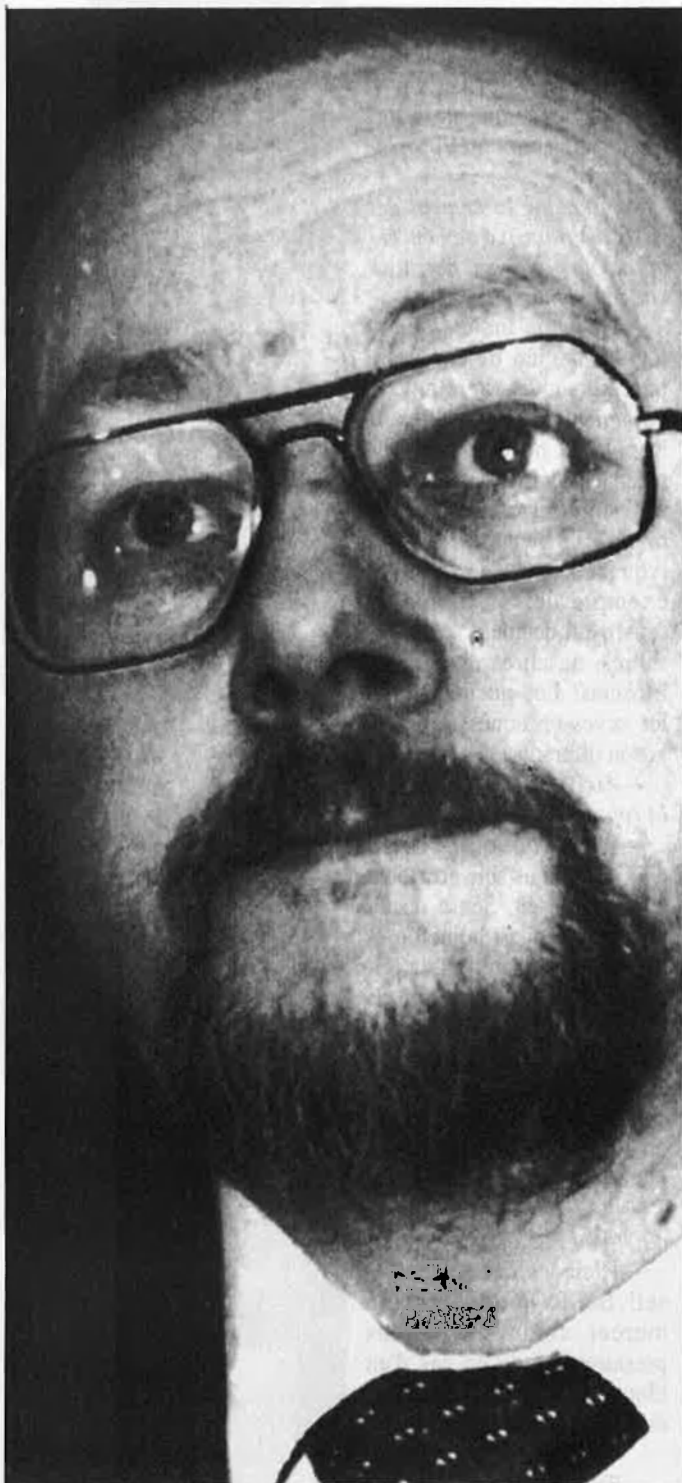
El nou cap d'estat de Lituània, Vytautas Landsbergis, explica en aquesta entrevista el difícil camí cap a la independència i la pressió econòmica amb què Moscou vol evitar la segregació.

Dos anys després de la seva fundació, el moviment popular Sajudis ha arribat a la meta: sense vots en contra, el Parlament de la República Soviètica de Lituània —on Sajudis té més dels dos terços dels escons— va proclamar diumenge passat el restabliment de la independència. No hi van votar en contra ni els comunistes lituans, el partit que tot ho dominava fins a les eleccions de finals de febrer.

Ara comença una lluita aferrissada per les modalitats amb què s'ha de dur a terme la sortida fàctica de la Unió Soviètica. El seu cap d'estat i de partit, Mikhaïl Gorbatxov, va fer saber la setmana passada als lituans que una separació els sortiria cara. Va exigir el reemborsament de 21 mil milions de rubles (uns quatre bilions de pessetes), per les inversions soviètiques fetes.

El portaveu de Sajudis, Vytautas Landsbergis, ha reaccionat a aquesta "amença sense embuts" amb una crida al poble a través de la ràdio. "Si comencen a comptar qui ha causat perjudicis a qui i qui deu realment alguna cosa a qui, Lituània hauria de reclamar a l'URSS unes indemnitzacions deu vegades més altes".

Fa dues setmanes Sajudis va elegir per majoria el seu portaveu per a president del Parlament i, amb això, per a cap de l'estat. A continuació va elegir per a primera ministra Kazimiera Prunskiene, la primera dona que ocupa aquest càrrec en la història

"Si la independència depengués de nosaltres, tot podria estar arreglat enguany".

del país. Poc abans d'aquestes eleccions, el corresponal de *Stern*, Peter Bier, va parlar amb Vytautas Landsbergis a Vïlnius, la capital lituana.

—A Moscou vostè ocupa l'escó de diputat al Congrés Popular, a Vïlnius es presenta a les eleccions per al nou Parlament del país, on els diputats defensen unànimement la separació de Lituània de la Unió Soviètica. ¿Com s'ajusta una cosa a l'altra?

—A Moscou representem des de Sajudis els interessos de Lituània, i només caldrà que ho continuem fent fins que la sortida de l'URSS estigui normalitzada oficialment.

—¿Quan serà Lituània veritablement independent, doncs?

—Ja se sap que, el que és incòmode per a la política soviètica, a Moscou els agrada d'anar-ho ajornant. Si depengués de nosaltres, tot podria estar arreglat enguany. Val a dir, però, que amb prou feines tenim mitjans per a accelerar-ne el procés.

—¿No té vostè massa pressa per sortir de la Unió Soviètica?

—D'impaciència només pot parlar la gent que no sap què significa viure al llarg de cinquanta anys en un país ocupat. Nosaltres hem estat molt pacients. Tampoc no ha d'oblidar tota la resistència que hi hagué al nostre país, fins arribar a la lluita armada, contra l'annexió del 1940 gràcies a Stalin.

—Ja corren rumors, però, que Sajudis forja la política i que únicament espera l'a-

provació del Parlament lituà. Això no obstant, torna a ser un parlament comandat a distància.

—De 133 diputats, Sajudis en té 94. I, com nosaltres, també actua el grup parlamentari majoritari al Congrés de la Unió Soviètica: consulta propostes, les duu al Parlament i les decideix. En això no hi ha res d'especial. Arribarà també el dia en què vostè mateix veurà com les nostres propostes seran acceptades per l'oposició i tot. I pel que fa al lema del comandament a distància: certament, hi ha forces extraparlamentàries que volen pressionar-nos. Però aquestes són a Moscou. D'un any i mig ençà contínuament se'ns amenaça des d'allà. I, mentrestant, ja no es tracta simplement de paraules.

—¿Moscou els tanca l'aixeta del petroli?

—Hi ha pressions econòmiques. Es redueixen els subministraments. Aquest any encara està assegurat l'abast de petroli, però després haurem de veure amb què explotem les nostres refineries. Per als tractors i per a la maquinària rural ara ja no tenim més recanvis —i això just abans del conreu de primavera dels camps. En les primeres matèries depenem completament del país veí. La nostra indústria pateix reduccions que condueixen a la manca de treball— i amb això s'opera obertament des de Moscou. Ens han anul·lat divises i ens han aturat el moviment financer amb Polònia i amb la República Democràtica Alemanya. D'aquí ve que hàgim hagut de fundar un banc estatal propi. ¿No se'n diu pressió, d'això? ¿Vostè creu que no té efectes sobre el nostre país?

—¿Com reacciona Lituània?

—La responsabilitat encara

la tenen el vell govern i el Partit Comunista de Lituània. Al llarg dels segles nosaltres ja hem sofert tota mena d'ofenses, però crec que més aviat tendim a ser tossuts.

—Si el grup parlamentari majoritari Sajudis determina el nou govern, ¿fins a quin punt serà radical?

—Cal que canvien, i canviaran, moltes coses en la política i en els organismes. Però de segur que nosaltres no hi canviarem totes les persones.

—¿Per què la central del KGB a Vïlnius va ser encerclada no fa gaire per una cadena humana?

—Hi havia indicis que al KGB s'havien de fer desaparèixer actes. Per tant, el Parlament va decidir que a la República no es permet de tocar cap arxiu més fins que no estigui en vigor una llei ordinària per als arxius. Aquest només és un petit exemple del problema de fons: ¿qui decideix sobre nosaltres, nosaltres mateixos o Moscou? Les nostres lleis i les seves en aquest moment ja són diferents.

—Així, doncs ¿quan serà la ruptura?

—Jo diria que quan l'URSS deixi elegir el seu president en un plebiscit. Sense nosaltres, però; aquest home no és el nostre president. I, a la primavera, quan es reclutin els que estan obligats a fer el servei militar, de Lituània no s'hi presentarà ningú. Això, ho ha decidit el nostre Parlament. No crec que a Moscou ho passin per alt.

—¿Arriba suport des d'Estònia i Letònia?

—Hem acordat en el Consell Bàltic que es farà un mercat comú i que ens prestarem ajuda en cas d'un bloqueig econòmic. Això podria ser actualitat ràpidament.

© Stern

Traducció: Carme Gala

